

PHILOLOGY

UDC 81+82+37

DOI 10.36074/2663-4139.16.01

ОСОБЛИВОСТІ СЕМАНТИКИ АНГЛІЙСЬКИХ ПАРЕМІЙНИХ ОДИНИЦЬ ІЗ КВАНТИТАТИВНИМ КОМПОНЕНТОМ

ГУЛЕВИЧ Анна-Віта-Анрієтта Олександрівна

здобувач вищої освіти Інституту іноземних мов

Дрогобицький державний педагогічний університет ім. Івана Франка

УКРАЇНА

Анотація.

Компонентами англійських паремій часто стають квантитативні одиниці мови, зокрема числівники. У статті представлено результати системного аналізу англійських кількісних і порядкових числівників у складі паремійних одиниць, який дав змогу виокремити вісім основних семантичних груп англійських усталених виразів, зокрема ідіом та прислів'їв із квантитативним компонентом. Матеріалом для аналізу стали 145 англійських паремійних одиниць, вибраних із лексикографічних джерел.

Ключові слова: *символіка чисел; паремія; ідіома; прислів'я; квантитативний компонент; число; числівник; семантика; семантична група.*

Числа супроводжують людину в усіх сферах її життя. Звісно, будучи зручним мірилом навколишнього світу, вони, перш за все, позначають кількісні властивості предметів та явищ дійсності. Проте, числа мають в собі також і неквантитативні (квалітативні) асоціації, які різняться в залежності від культурного контексту.

Здавна вважається, що числам притаманне складне символічне значення. Наприклад, число *один* означає лідерство, силу, індивідуальність і впевненість. У західноєвропейській традиції бути "номером один" означає бути найкращим [1, с. 10].

Число *два* позначає подвійність, дуальність, може мати як позитивне, так і негативне значення, символізує розкол, який ми бачимо між світлом і темрявою, добром і злом, життям і смертю, любов'ю та ненавистю [1, с. 95]. Трійка у Західній Європі є щасливим числом і символізує розв'язання конфлікту, вирішальний крок, який часто приводить до успіху. У фольклорних казках героям надається три варіанти вибору, три випробування і три шанси на успіх [2, с. 42]. Сімка у свідомості європейця

© Гулевич А.-В.-А. О., 2020

© Hulevych A., 2020

<https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/2663-4139><https://doi.org/10.36074/2663-4139.16.01>

є чи не найбільш магічним та чарівним числом, числом везіння, числом-талісманом. Існує безліч повір'їв та забобонів, які також базуються на символіці чисел. Зокрема, англійці приписують сьомій дитині різні надприродні й екстрасенсорні здібності [3, с. 58].

Особливу роль чисел і числової символіки в культурі англійського народу відображають саме паремії. Символізм, укладений англійським народом у числа зумовлює входження конкретних числівників у конкретні ідіоми й прислів'я англійської мови. У залежності від колективного досвіду та менталітету, числівники, які народ уводить до складу паремійних одиниць, можуть репрезентувати в них найрізноманітніші значення.

Найбільш часто квантитативними компонентами англійських паремій стають числівники *one* і *two*. У цьому сенсі їх можна назвати найбільш продуктивними.

У прислів'ях та ідіомах англійської мови за ними закріплена певна семантика. Зокрема, ідіоми з квантитативним компонентом *one* (або *first*) часто виражають значення першості ("відомий", "важливий", "найкращий"): *the one and only*, *first among equals*, *one in a million/one of a kind*, *to play the first fiddle* [4]. Характерною є й семантика єдності, об'єднання: *to be (all) rolled into one*, *to be (all) in one*, *to be at one with sb.*, *to become one flesh*. [6]

Ключовим значенням, яке актуалізує числівник *two* в сталих висловах англійської мови є руйнування єдності, утворення протиріччя, розходження, суперечності, конфлікту: *a two-edged/double-edged sword*, *to serve two masters*, *to be caught between two stools* [4], *two of a trade seldom/never agree*, *it takes two to make a quarrel* [5].

Менш продуктивними числівниками-компонентами англійських паремійних конструкцій є *three*, *four*, *five*, *six*, *seven*, *eight*, *nine*, *ten*. За ними, на відміну від числівників *one* і *two*, не завжди закріплена загальна семантика. Проте, нам вдалося класифікувати паремії з цими числівниками за значеннями, які вони актуалізують.

Наприклад, було виявлено, що квантитативний компонент *three* частіше репрезентує позитивні асоціації, аніж негативні: *three musketeers*, *third time lucky* [6].

Числівник *four* у певних ідіомах має значення чотирьох напрямків (у зв'язку з тим, що символізує у свідомості людини чотири сторони світу): *to be scattered to the four winds*, *from the four (or far) corners of the world/earth* [4].

Компонент *five* асоціюється з людською рукою в усталених висловах *to give someone (a) five/a high five*, *to give someone a bunch of fives*, позначає часові межі в

ідіомах *to take five, it's five o'clock somewhere, a nine-to-five job* [4], а також дає оцінку розумовим здібностям людини в прислів'ях *he/she knows how many beans make five, he wears a ten-dollar hat on a five-cent head* [5].

Числівник *six* носить у пареміях англійської мови здебільшого негативну семантику: *at sixes and sevens, to hit/knock sb. for six, to give sb. six of the best, six feet under* [4].

Спільною рисою сталих виразів з елементом *seven* є їхній зв'язок із магічним, чарівним у їхніх витоках, а також переважаюча позитивна семантика: *seven-league boots, to be in seventh heaven* [4].

Числівник *eight* майже ніколи не виступає елементом англійських паремійних конструкцій. Було знайдено та проаналізовано три ідіоми, з яких дві мають нейтральну семантику (*to be one over the eight, to do smth. eight ways to/from Sunday*), а одна – негативну (*to be behind the eight ball*) [4].

Квантитативний компонент *nine* в пареміях англійської мови може стосуватися часу (*a nine days' wonder/a nine-day wonder, nine to five*) [6] і має виключно позитивне значення в таких ідіомах, як *to be on cloud nine, to be dressed (up) to the nines, to be as right as ninepence* [4].

Числівнику *ten* притаманні або позитивна, або нейтральна семантика: *nine times out of ten, ten to one, to count to ten* [4], *it's handbags at ten paces* [5]. Не було виявлено паремій, у яких компонент *ten* мав би негативне значення.

Аналіз семантичної природи англійських паремій із квантитативними компонентами дав змогу зрозуміти які саме значення виражають ці усталені вирази.

Проаналізовані паремії мають:

- Позитивну семантику – 49 одиниць.
- Негативну семантику – 42 одиниць.
- Нейтральну семантику – 54 одиниць.

У результаті аналізу англійських паремійних одиниць з квантитативними компонентами, вдалося виокремити вісім основних семантичних груп:

- ✓ Семантична група “Єдність” – 20 паремій
- ✓ Семантична група “Відсутність єдності, розбіжність” – 18 паремій
- ✓ Семантична група “Першість” – 16 паремій
- ✓ Семантична група “Другорядність” – 11 паремій
- ✓ Семантична група “Сприятлива ситуація” – 8 паремій
- ✓ Семантична група “Несприятлива ситуація” – 16 паремій

- ✓ Семантична група “Людські якості та розумові здібності” – 11 паремій
- ✓ Семантична група “Алкоголь у житті людини” – 5 паремій

Англійськими ідіомами з семантикою єдності є *to be (all) rolled into one; to be (all) in one; to be at one with sb.; to become one flesh*; проverbs-like *two peas in a pod/as alike as two peas; three musketeers*.

Семантика єдності є тісно пов'язаною з семантикою співпраці й партнерства. Тому такі прислів'я, як *one good turn deserves another, two heads are better than one, four eyes see more than two, two in distress make sorrow less, claw me and I'll claw three* також входять до цієї семантичної групи.

До семантичної групи “Відсутність єдності” належать значення розбіжності, протиріччя, розходження, суперечності, конфлікту. До цієї категорії належать ідіоми *a two-edged/double-edged sword; two sides of a shield; two sides of the same coin; a two-way street; to serve two masters; to be scattered to the four winds* та прислів'я *two of a trade seldom/never agree, it takes two to make a quarrel*.

Семантика відсутності єдності включає і значення невизначеності, сумнівів, тобто розбіжності у власних думках (своєрідна відсутність єдності думок): *to have second thoughts; to be caught between two stools; to be in/of two minds*.

Семантична група першості включає паремії на позначення чогось/когось, що перевершує решту. Таким чином, сюди входять значення “важливий”, “перший”, “найважливіший”, “найкращий”, “відмінний” тощо: *the one and only; first among equals; one in a million/one of a kind; of the first order/magnitude; of the first water; to play the first fiddle; to make the first move* (значення ініціативи, першості); прислів'я *first impressions are the most lasting*.

До ідіом, які виражають другорядність належать *to be two (or ten) a penny; to play second fiddle; to add/put in your two penn'orth/two pennies' worth* та прислів'я *when two ride on one horse, one must sit behind*.

Семантичне значення сприятливої ситуації виражають пареміологічні одиниці *to be in seventh heaven; to be on cloud nine; to be dressed (up) to the nines; to be as right as ninepence; to go from zero to hero*.

До семантичної групи “Несприятлива ситуація” входять ідіоми *to ride two horses (at the same time); to be caught between two fires; to give sb. the third degree; to give someone a bunch of fives; at sixes and sevens; to hit/knock sb. for six; to give sb. six of the best; six feet under; to be behind the eight ball*; прислів'я *when three know it, all know it; fish and guests smell after three days; between two stools one goes/falls to the ground*.

Семантична група “Людські якості та розумові здібності” включає ідіоми to take care of/look after number one (to look out for number one); to be one in the eye for sb.; two sandwiches short of a picnic; a gentleman of the four outs; to be no more than ninepence in the shilling; провербіальне порівняння as thick as two short planks; прислів'я one lie needs seven lies to wait upon it; there is one born every minute; he/she knows how many beans make five; he wears a ten-dollar hat on a five-cent head.

До семантичної групи “Алкоголь у житті людини” належать ідіоми to drink smth. down in one; to have one too many; (to have) one for the road; one over the eight; to be two sheets to/in the wind.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Ключников С. Ю. (1996) Священная наука чисел. Москва. 1996. 192 с.
- [2] Осипова, А. А. (2007) Особенности символического значения числа в русском, английском и французском языке. *Вестник Московского государственного областного университета серия “Лингвистика” № 1*. Москва: Издательство МГОУ, 2007. С. 40-53.
- [3] Cooper J. S. (1978) *An Illustrated Encyclopaedia of Traditional Symbols*. New York. 208 p.
- [4] *The Oxford Dictionary of Idioms* / ed. by J. Siefring. Oxford University Press, 2004. 352 p.
- [5] *The Oxford Dictionary of Proverbs* / ed. by J. Speake. Oxford University Press, 2007. 625 p.
- [6] Wright J. *Idioms Organiser: organised by metaphor, topic and key word*. New York. 1992. 583 p.

SEMANTIC FEATURES OF ENGLISH NUMBER PAROEMIAS

HULEVYCH A., *Student of the Institute of Foreign Languages*
Drohobych State Pedagogical University of Ivan Franko

UKRAINE

Abstract. Quantitative units of the English language, in particular verbs, often become components of paroemias. The article presents the results of a systematic analysis of ordinal and cardinal numerals as parts of English proverbs and idioms. Thus, an opportunity was found to distinguish eight semantic groups of English quantitative idioms and proverbs. 145 paroemias were selected from English dictionaries.

Keywords: *number symbolism; paroemia; idiom; proverb; quantitative unit; number; numeral; semantics; semantic group.*

